

שבת דף מג

אמר רב חסדא: אף על פי שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה - אבל כופה עליה כלי שלא תשבר

טעם 1 בדברי רב חסדא: אמר רבה: מאי טעמיה דרב חסדא - קסבר: תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה, ואינה עשויה להטיל ביצתה במקום מדרון, והצלה מצויה - התירו, והצלה שאינה מצויה - לא התירו

טעם 2 בדברי רב חסדא: רב יוסף אמר: היינו טעמא דרב חסדא - משום דקא מבטל כלי מהיכנו

דעה מנוגדת לרב חסדא: אמר רבי יצחק: כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה - כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר. קסבר: אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת

קושיות על רבה, רב יוסף ור' יצחק ממשניות וברייתות

המקרה לפי המקור התנאי:	תירוץ לרבה (הצלה מצויה התירו)	תירוץ לר' יוסף (מבטל כלי מהיכנו) לדבר הניטל בשבת)	תירוץ לר' יצחק (אין כלי ניטל אלא בצריך למקומו)
נשברה לו חבית של טבל בראש גגו - מביא כלי ומניח תחתיה!	בחביות חרס חדשות	טבל מוכן הוא אצל שבת, שאם עבר ותקנו - מתוקן	בצריך למקומו
נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות	ניצוצות נמי שכיחי	ניצוצות אין בהן ממש	בצריך למקומו
כופין קערה על הנר שלא יאחו בקורה	בבתים נמוכים שדליקה מצויה		בצריך למקומו
קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארוכות המטה	בקורות חדשות שעשויות להישבר תחת הכובד של התקרה	מדובר במקרה שלא הידק את זה לרצפה ואם רוצה יכול לקחת ולהשתמש בו	בצריך למקומו
נותנין כלי תחת הדלף בשבת	בבתים חדשים שיש הרבה דליפות	בדלף הראוי לשתיה	בצריך למקומו
כופין את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו		בעודן עליו כל בין השמשות, מיגו דאיתקצאי לבין השמשות - איתקצאי לכולי יומא.	בצריך למקומו
אחת ביצה שנולדה בשבת, ואחת ביצה שנולדה ביום טוב - אין מטלטלין לא לכסות בה את הכלי, ולסמוך בה כרעי המטה, אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר			בצריך למקומו
פורסין מחצלות על גבי אבנים בשבת		באבנים מקורזלות, דחזיין לבית הכסא	
מחצלות על גבי לבנים בשבת		נשאר מביניה וראויים להסב עליהם	
פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת, בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, ובלבד שלא יתכוין לצוד		בימות החמה - יש דבש ואינה מוקצה בימות הגשמים יש קצת דבש שנשאר לדבורים אבל אם חשב לפני שבת שיאכל אותם בשבת	רב אשי - מדובר בתקופה שיכול להיות גם חם וגם קר - ולא חורף ממש - ובעונה הזאת יש דבש בכוורת ואינה מוקצה

קושי על ר' יצחק: תא שמע: פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת, בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, ובלבד שלא יתכוין לצוד
תירוץ: הכא במאי עסקינן - דאיכא דבש.

קושי: אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי: תינח בימות החמה – דאיכא דבש, בימות 1 הגשמים דליכא דבש - מאי איכא למימר?

תירוץ: לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות (שמשאירים לדבורים).

קושי: והא מוקצות נינהו!

תירוץ: דחשיב עליהו.

קושי: הא לא חשיב עליהו מאי - אסור? אי הכי, הא דתני ובלבד שלא יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה, במה דברים אמורים - כשחשיב עליהן אבל לא חישב עליהן - אסור!

תירוץ: הא קמשמע לן: אף על פי שחישב עליהן - ובלבד שלא יתכוין לצוד. במלים אחרות, אפילו אם חישב עליהן ופטר את בעיית המוקצה, עדיין יכול להיות בעייה אחרת של צד אם התכוון לצוד

קושי על שיטת ר' יצחק על פי החסבר הנ"ל (חישב עליהם): מני? אי רבי שמעון - לית ליה מוקצה, אי רבי יהודה - כי לא מתכוין מאי הוי? הא דבר שאין מתכוין אסור!

תירוץ: לעולם רבי יהודה, מאי ובלבד שלא יתכוין לצוד - שלא יעשנה כמצודה, דלישבוק להו רווחא כי היכי דלא ליתצדו ממילא.

תירוץ אחר לר' יצחק על הברייתא: רב אשי אמר: מי קתני בימות החמה ובימות הגשמים? **בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים** קתני - ביומי ניסן וביומי תשרי, דאיכא חמה (ואיכא צינה) ואיכא גשמים, ואיכא דבש.

חיזוק להעדפת שיטת ר' יצחק: אמר להו רב ששת: פוקו ואמרו ליה לרבי יצחק: כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך בבבל. דאמר רב הונא: עושין מחיצה למת בשביל חי, ואין עושין מחיצה למת בשביל מת. מאי היא? דאמר רב שמואל בר יהודה, וכן תנא שילא מרי: **מת המוטל בחמה באים שני בני אדם ויושבין בצדו, חם להם מלמטה - זה מביא מטה ויושב עליה. וזה מביא מטה ויושב עליה. חם להם מלמעלה - מביאים מחצלת ופורסין עליהן. זה זוקף מטתו ונשמט והולך לו, וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו, ונמצאת מחיצה עשויה מאליה.**

עוד דרכים לטלטל מת בשבת: איתמר, מת המוטל בחמה,
רב יהודה אמר שמואל: הופכו ממטה למטה.
רב חנינא בר שלמיה משמיה דרב אמר:
מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו.
היכא דאיכא ככר או תינוק - כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי - דלית ליה.
מר סבר: טלטול מן הצד - שמיה טלטול, ומר סבר: לא שמיה טלטול.

מושגים

אין מבטלין כלי מהיכנו
אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת
ר' יהודה אית ליה מוקצה/ר' שמעון לית ליה מוקצה
טלטול המת – דרכים שונות להתיר
טלטול מן הצד שמיה/לא שמיה טלטול